CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

३७

॥ अथ ऋषि पञ्चमी पूजा ॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE Grant-2

॥श्रीगणेशायनमः॥श्रीकृष्णउवाच॥अथाम्यपिचराजेंद्रपंच
मीमृषिसंज्ञिता॥संप्रवक्ष्यामितांकृत्वानारीपापात्प्रमुच्य
ते॥१॥कृष्णधर्मराजाप्रतिसांगताजाला॥हेधर्मराजापुरा
तनऋषिसंज्ञिकपंचमीतेसांगतो।त्यापंचमीतेकरोन॥
नारीपापापासुनसुटति॥१॥युधिष्ठिरउवाच॥कीदृशी
पंचमीकृष्णकथंवैऋषिसंज्ञिता॥पातकान्मुच्यतेकस्मा
न्नारीयदुकुलोद्भव॥२॥यादवकुलिंउत्पन्नहेश्रीकृष्णऋषिसं
ज्ञकपंचमीकशी।स्त्रीकोणत्यापापापासूनिसुटति॥२॥पा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE Grant 2

पानितुबहुन्यत्रविद्यंते किलकेशव॥ छ तायामृषिपंचम्यां कस्मा
त्पापात्प्रमुच्यते॥२॥ हे केशवा निश्चयेकरूनु यालोकाचाठांई पापे
बहुत आहेत ऋषिपंचमीकेली असतां कोणत्यापापापासुनी सुट
ती॥३॥ श्रीकृष्ण उवाच॥ अज्ञानदथवा ज्ञानाद्या स्त्रि जा तार जस्व
ला॥ उपस्पृशाति भांडारिगृहकर्मणि कुर्वति॥४॥ छ जो नो बोल
ता जाला॥ जे स्त्रि अज्ञानेकरून अथवा ज्ञानेकरूनू रजस्वला जालि॥
भांडादिकास स्पर्श करिति गृहकर्म करिति॥ ४॥ प्राप्नोतिसु महत्पा
पं प्रसवे नरकं व्रजेतू॥ शृणूतकरणं यस्मा द्व जा नारी रजस्वला॥५॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

२ नेत्रिमहापापाप्रतिपूरलो किं नरकांतें पावति ॥ याकारणास्तवरा
जा रैकरज भ्वलावर्जं करावि ॥५॥ श्रोत्सार्य दूरतः श्वापि चांडालि
येनसुव्रत ॥ ब्रह्महत्यां पुराशक्रो वृत्रहत्यां महासुरं ॥६॥ प्राप्तवा
नृपशार्दूलपीडितो वृत्रहत्यया ॥ ब्रह्माणंसुमुपागम्या चात्मनः शु
द्धिकारणात् ॥७॥ हेराजा धर्मवृत्रासुराचाहत्येकरूनपीडितइंद्र
जोतो अपल्या शुद्धिस्तव ब्रह्मदेवाप्रति जाउनि ॥७॥ शुद्धिच
प्रार्थयामासतदाशत्रु पितामहं ॥ अतोदैवैसमंत्रैभ्यःक्षयंध्याता
चकारवै ॥८॥ त्याकाळि इंद्र जोतोब्रह्मदेवाप्रति शुद्धितें प्रार्थि २

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ता जाला त्यानंतर देवजे तेहि सिसहवर्तमानक्षणभर ध्यानस्थ होऊन
निश्चय करिता जाला ॥ ८ शुद्धिः शक्रस्य राजेंद्र प्रहृष्टेनांतरात्मना ॥ ९ ॥
हर्षयुक्त मन जे तें करून इंद्राचा शुद्धि तें करिं जाला ९ ॥ विभज्य त्व
ब्रह्महत्यां वै चतुर्धा च चतुर्मुख ॥ प्रक्षिपद्धा न शार्दुल च तु स्थाने
षु वै तदा ॥ १० ॥ ब्रह्माजो तो ब्रह्महत्येचे चार विभाग करून ॥ राजा
धर्माचो स्थानाचा ठाईं टाकीता जाला ॥ नद्या जात्या चा ठाईं उख
र भुमिजे लिचा ठाईं स्त्रिया जात्या च्या ठाईं टाकिता जाला ॥ १०
वह्नौ च प्रथमे जाता ज्वाला भुचनदी शुः ॥ उखराया स्तथा हृ सौ हैत्तौ
स्त्रीणां च क्रमतु पार्थिव: ॥ ११ ॥ अग्निचे प्रथम ज्वाला लिचा ठाईं

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ठेविलाजाला॥ नद्याजायाचाठांई उरवर भूमिजे लिचामाई स्त्रिया
जायाचाठांई ठेविलाजाला॥११॥ प्रथमेहनिचांडालि॥द्वितीयेब्रह्म
घातकी॥ तृतीयेरजकी प्रोक्ता चतुर्थेहनिशुध्यति॥१२॥ प्रथ
मदिवसाचाठांई चांडालिअसे बोलिजे॥ द्वितीयेदिवसिब्रह्मघा
तकी॥ तृतियदिवसीरजकी॥ चतुर्थदिवसिशुध्यति॥१२॥
अज्ञानादथवाज्ञानात्स्पर्कदपिपातकं॥ तत्पापंक्षयायाथीयः
कुर्याद्दृषीपंचमी॥१३॥ ज्ञानेकरूनअथवाआज्ञानेकरून॥स्प
र्शस्ति वजेपानकयाचाक्षयनिमित्यऋषीपंचमीकरावी॥
सर्वपापप्रशमनिसर्वोपद्रवनाशिनि॥ ब्राह्मणःक्षेत्रियोवेश्यः

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

स्त्रिभि कार्या प्रयत्नतः ॥१४॥ सर्वपातकयाचानाशाकरणार
सर्वउपद्रवयाचाहिनाशाकरणारा। आसीजे ऋषीपंचमीजेले
ब्राह्मणानि क्षेत्रियाणी वैश्यजेयाच्या स्त्रियानि करावी ॥१४॥
युधिष्ठिर उवाच ॥ वदकृष्ण ममाख्यातं महात्म्यं रहमुत्तमं ॥ अ
दौकेनापि चरितं पंचमि ऋषी संज्ञितं ॥१५ धर्मराजबोलो
कृष्णाप्रतिविचारिताजाला ॥ हे कृष्ण ऋषीपंचमीजे ईचाउत्तम
महिमाजोत्यांतसांगप्रविष्ट ऋषीपंचमी कोण्ही केलि ॥१५
किंपुण्यं किंफलं तस्य अनुष्ठानविलं नृणां ॥ कथमन्यप्रदानेनय

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

रि लुष्टोसि मे प्रभो १६॥ ऋषिपंचमिजे इचे पुण्यकाय मनु ष्यांचे
अनुष्ठान व्रतसें कें॥ केष्णा नरसें लुष्ट जालासलर मज सगली
सांग १६॥ श्रीकृष्णोवाच॥ अथाप्यपि चराजेंद्र वक्ष्यामि च कथा
नकं॥ पुरा कृतयुगराजन्विदर्भायां बभूव ह॥ १७॥ कृष्णजी तो
धर्मराजाप्रति सांगता जाला॥ यानंतर हे राजा कथानक जे ते
सांगतो॥ पूर्वी कृत युगाचा ठांई॥ विदर्भ देशिचा राजा आसता
जाला १७॥ सेनजिन्नाम राजेंद्र चातुर्वर्णानुपालकः॥ तस्य देशे
वसद्विप्रो वेदवेदांग पारगः॥ १८॥ या राजाचें नाम सेनजित
चहुं वर्णांचें प्रतिपालन करितो॥ याचा देशाचा ठांई वेदवे

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

दंगाचा परिपार पावला ऐसा ब्रांह्मण वास करिता जाला ॥१८॥
सुमित्रो नाम विप्रोसो सर्वशास्त्र विशारदः २॥ कृषि रुवास
दाभिर्य कुटुंब परिपालक ॥१९॥ या ब्राह्मणाचे नाम सुमीत्र ।
सर्वशास्त्रा चांगाई कुशल ॥ ऐसा असेला कृषी करून नित्य
कुटुब प्रतिपालन करिता जाला ॥१९॥ तस्य भार्या जयश्री मा
पति प्राण पतिव्रता ॥ पतिव्रता पतिः कार्य बहु भृ यासुहृज्जनाः ॥२०
याचा स्त्रीचे नाम जयश्री पतिचे जो प्राण तिचा पती चांगाई
लरअसी पतिव्रता पति कार्य करिति बहु तशे वक जिस जना
सी मैत्रिकी जिची ऐसी असली ॥२०॥ कदाचित् दैवयोगेन

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

अगले ऋषीपंचमी ॥ तस्मिन्नेव दिने राजन् सुमीत्रस्य पितुर्दिनं ॥ २१
दैवयोगे करून कोणिये क्या काळी ऋषीपंचमीके लिआसत्ताया
चा दिवसी सुमित्राचा पियाचा दिवस ॥ २१ ॥ भोज्यं भक्ष्यं तदो
विप्रो भार्यां प्रतिवचोब्रवीत् ॥ सुमित्रउवाच ॥ श्रुणु जयश्रीया
कालिला ब्राह्मण जो ता भोजन टाकुन स्त्री प्रति वचन बोलता जाला ॥ अ
दावाक्यं क्षयतिथिः पितुर्दिने ॥ २२ ॥ हे जयश्री माझे वाक्य ऐक अ
जपितृदिवस आहे तु शुध्ध होउन पितराचा स्वयंपाक कर ॥ २२
स्वयंपाके शुचिर्भूत्वा पितृणां तृप्तिहेतवे ॥ जयश्री रजस्वला जाला

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

पश्चितालक्षणाहके॥२२॥शुद्धहोउनपिलराज्यालक्षीस्तवस्व
यंकेपोकर॥जयेश्रीजेलेश्राद्धदिवसाचागंईस्वयंपाककालीर
जंभ्वलाजाली॥२३॥विस्मितासोलदाराजन्यमध्येस्त्रीकदंब
का॥किंकृत्वाकिंवदाकार्यंपितृकार्यंगृहेमम॥२४॥त्याकाली
विस्मितहोउनस्त्रियसमुदाय्याप्रतिपुसोतिजाली॥कींकृत्वा
कायकरूनकायकार्यकाहेबोला॥२४॥सुमित्रोऋषिर्देन
स्नानार्थंयमुनातट॥माध्यान्हेकुतुपकालेआगतेचयमुनात
ट॥२५॥सुमित्रोजातोऋषीसमुदाययेणेसीसहवर्त्तमान॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

स्नानाभिप्रिय यमुनातटाचा ठांई माध्याह्नि कुलुपकाल आला
आसता जाला जाला ॥ २५ ॥ स्त्रीयाउच्चु ॥ जयेश्री मध्ये स्नान
करिष्यते ॥ चरणक्षालनं कृत्वा कृत्वा शौचमपिंग्रहं ॥ २६ ॥
स्त्रिया बोलत्या जाल्या है जयश्रीलुं लालका बस्नानानंतर के
५ याते रून चरणक्षाळण करून शुध्य गृह करून ॥ तेपाक करून
तदनंतर थिरं भवेत ॥ ततः पाक पुनः कृत्वा तदनंतं पूतवद्व
वेल ॥ २७ ॥ इतुकेनाकरिसत तरि स्वयं पाक रुधिराचे परि
होतो या उपसंतिक ॥ पाक करून पवित्र होतो ॥ २७ ॥ पु

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust Funding IKS-MoE-Grant-2

नःपाकं नलः कबालेह्यपेह्यसमन्वितं॥ नलक्ष्याह रसमये ऋषी
यो ज्ञान चक्षुषी॥२८॥ यो उरालिक ले ह्यपेह्य युक्त अन्नते क
रू नि असालजाली॥ यानं लर भोजन समई ज्ञाननेत्रे करू
न जाणलिजाहली॥२८॥ रजसा योग संस्पृष्टं लरन्नं क्रिमिरं
भवेत्॥ आपं द्वागलाः सर्वे निराह्याः पिलरोगलः॥२९॥ र
जस्वलास्पर्श करून लेअन्न किमिचा राश होलाजाला॥ या
नंलर ऋषीजेले आप देउनगेले निशारी होउनपिलरजालेजा
ले॥२९॥ कर्मणस्तस्य फलं कामधर्मेणयोजयेत्॥ उभ

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

योम्हक संज्ञा यो नियलेयम किंकरैः॥२०॥ याकर्माचफळकाल धर्मणियो जिंजलेले देंचिजण म्हयपाबोलिअसला यमकिंकरानिनेलि॥ तिर्यग्यानि मनुःष्ठ्य ज्ञानंकिंचित्पुण्य प्रभावतः॥ उभौ जातिस्मरं नृराजन्नूअभू तांपृथिवीपते॥२०॥ हे राजाले उभयतांजेलेनिचयोनिलपावोनकांहियेक पुण्यजेयांचा प्रभावस्तव उभयतांसजातिस्मरण आसलेजाले॥२०॥ सुलस्येव गृहेमाला जयश्री शुनकी भवत्॥ उच्छिष्टभोजने नित्यं पूर्वपापमनुस्मरन्॥२१॥ जयश्रीजेतेपुत्राचे गृहि श्वानि हो

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust Funding IKS-MoE-Grant-2

लिजालि॥ पूर्वपापुजें याले स्मरत्न होत्साति॥ निसउचि ष्टभो
जन करिलिजाली॥२१॥ सुलस्य स्च गृहे नड्डा न्लोगुलं च बभू
व॥ कदाचिद्दैवयोगेनदागता ऋषि पंचमी॥२२॥ सुमित्रजालो
पुत्राचे गृहीनागर जो याले बोढीला रुषभ असलाजाला॥
कोण्हियेके काळि दैवयोगकरुन ऋषिपंचमी येलिजालि॥२२
तस्मिन्नेव दिने राजन्नु सुमलिस्य पीलुर्दनं॥ भार्या चंद्रवती
चाथउवाच श्राद्धया न्विलः॥२३॥ या ऋषिपंचमीचे दिवसी
राजा धर्मी सुमली जाला श्राद्ध दिवस जो याचा ठांईं चंद्रवति

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

स्त्रीजेइलप्रतिभक्ति करून बोलताजाला॥२३॥ सुमतीउवाच॥
अद्यश्राद्धदिनं पित्रो कर्त्तव्यं चारुहासिनी॥ अन्नादि ब्राह्मणे
भ्यश्चपाकशुद्धिर्विधीयते॥२४॥ अहोहे स्त्रीये आज पि
याचाश्राद्धदिवसजो तो करावा॥ तुंजेले ब्राह्मणकारणे अ
न्नादिका कर॥२४॥ तयाचपाकशुद्धिंच करावेभद्रे राज्ञया॥
यत्नेपायसभांडेच सर्पेणगरलं नृप॥२५॥ तिजे चंद्रवती
जो तिणे भ्रतारअसेन पाकशुद्धि करून॥ ठेविती जाली॥ हे रा
जाधर्मा सर्पजो येणे क्षिरफाडजे याचाठाईं विषजें टाकिलाजा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust Funding IKS-MoE Grant-2

लो॥ दृष्ट्वा ब्रह्मवधाद्भीता भुजीभांडमुपस्पृशत्॥ द्विजभार्या
च तां दृष्ट्वा उल्मुकेन जघान वै॥ ३६॥ लेखभ्या निजे ते ब्राह्मण
वधास्तव भयपावोन ख्रिर भांडास ति स्पर्श करिति जालि॥ भ्या
निजेले ब्राह्मणस्त्री जे ते पाहुन उल्मुक जो लणे करून ताडी
लि ज्याली॥ ३६॥ पुनः पाकं च राजेंद्र कृत्वा साध्वी तया तथा॥
भोजिता ब्राह्मणाः सर्वे श्राद्धं रुद्धा विधानतः॥ ३७॥ ति पति
व्रता जेति ने पुनः पाकाल करून॥ यथाविधाने श्राद्ध ब्राह्म
ण भोजन केले॥ ३७॥ ततो भुंक्ते भुवि प्रभु आचांते पुनराधिपः॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

१ उच्छिष्टं न प्रदत्तं च भूम्यै: पापभयात्तदा ॥ २९ ॥ चंद्रवत्सा तु तृष्णा
सा निक्षिप्यं चरणीतले ॥ ३० ॥ हे राजा धर्मो ब्राह्मण जे ते हि
उत्तरापोशान केल्या नंतर ॥ पापभयास्तव भुमि कारण उ
च्छिष्ट जे ते दिल्हे नाही । चंद्रवती जे तिने उच्छिष्ट जे भुमि वर
पुरिलि जाली ॥ ३१ ॥ उपवासीन संयुक्ता द्वारस्थायां भुनीत
दा ॥ ते ता राजा जेवेतां याभुमि क्षुधालक्ष्यान्रूप ॥ उपवासयु
क्ताभुमी जे ते क्षुधापिडित असती जालि ॥ बलिवर्धस्तु पा
गस्य भर्तारं इदमब्रवीत् ॥ अद्य क्षुधार्थिहं नाथ न दत्तं भो
जनं मम ॥ उच्छिष्ट पुरिले द्वारि क्षुधामा बाध्याले लत्ता ॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust Funding IKS-MoE-Grant-2

वृषभभर्त्तारज्ञोयाज्ञलिलाउनहें वचन॥ बोलतिजालि॥ उ
च्छिष्टजेलेह्वारिपूरिलेक्षुधेचिआयांलबाधाजालि॥
तत: प्राह भ्रुनोनन्द्रोभद्रपापंवयाकृतं॥ भ्रमितोहंमुखव
ध्वाक्षुत्तृषापीड्येलेमया॥ ॥यानंतरवृषभजोतोभ्वा
निप्रतिबोलताजालामाझेमुखालबांधुनेफिरवीलेमज
कारणेक्षुधातृषापिडाकारितिजाली॥ ॥वृथा भ्राडूंकृतं
तेनपुत्रेणममदु:खद॥ द्वयोसंवादयोरेवमातापित्रोनृरा
धिप:॥ ॥मजेकारणेतृषादु:खदेताअसाजोपुत्रतेणेव

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

१० थांश्राद्धकेले।। मायबापदोघेजण यांचा संवाद जो त्याला।।
हे राजा धर्मा।। ।।श्रुयले सुमले वाक्यं यदुक्तं चलदांतयोः।।
दूरे समागता राजन्तस्य भार्या तयाश्रुतं।। ।।सुमतिजो
याचि मायबापजे यांचि वचन ऐकुन तिचें द्रवलिजे ते दू
राचा ठाई अलि असता ऐकिले।। ।।शंकमानायभीताच
भर्तुस्सा सा निवेदयेत्।। बलि वद्धुश्रुनीराज्या तयोर्दुःखं सु
भोजनं।। निशम्य वाक्यं कर्मतलयोर्दुःखस्य कारणात्।।
शंखमान असे भय पाहुन भर्तारास निवेदन केलिजो

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

गौ.

लिहुघभाग्रतिश्रुनिप्रतिराज्ञिचाई भोजनालदिल्हे लेवाक्यजेया
लेष्मैकुनयादोघांचादुरवाचाकारणेजेयास्तवदुःखिलअस
ताजाला। ।।स्कुमलिश्र्वलतोराजेनूविनिलात्मोकुतांजलिं॥
यत्रस्थ मधुरैर्वैक्येकेनकर्मफलंविभोः॥ ।।हेराजाधर्मा
सुमलिजोलोअं जलिपुटजोडुन।।जास्छलिपितायास्छ
लिनम्रहोउनमधुर वाक्यबोलताजाला।।हे स्वामिकोण
याकर्मेकिरूनयेथेराहिला॥ ।।पिताउवाच।।पिलक्ष्मया
हेसंप्रालिलवमारजभ्वला।।संजालोदेसंयोगात्सर्वकर्म

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

विपाकुलाः॥ ॥पितातोतोबोल लाजाला श्राद्धदिवसजोलो
प्राप्तजाला॥असला॥तुझिमातारजश्वलासंयोगास्तवजा
लि॥ ॥एहेकाकिरजोयुक्ता द्विजाश्चवमंत्रितामया॥स
चः स्नावातत:पाककृत्वा स्नानदुर्बला॥ ॥एहाचागं
ईयेकाकीरजश्वलाजालिअसताम्यांब्राह्मणजेतेजमं
त्रिले॥स्नानहिनहोसालीसध्यास्नानकरूनपाककरि
लिजाली॥ ॥तस्यपापप्रभावेनऋषीश्वा पंफलेनच॥
नतोसोढुखिलःपुत्रोज्ञाबावस्कत्तदालयाः॥ ॥ति

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

चेपापजें याच्या प्रभावें करून॥ ऋषी आपाचे फलेकरू
न ऐसी अवस्था लेजाणों न दुःखील होताजाला॥ ॥सुम
तिस्तुवचनेंगताद्दष्टा ज्ञान ऋषिन लहा॥ प्रतिपालं ऋषि
च्के ताधिलंयहिल मं तयोः॥ ॥सुमतिजोतोबनाप्रति
जाउनीयाकालिज्ञानवंलऋषीलिपाहूनि नमस्कारजो
तोऋषीलेकरूनी मायबापाचें हिलचिंतिलाजाला॥ ॥
सुमतीउवाच॥ केनकर्मविपाकेन मातापित्रोकुयोनि
जौ॥ तस्यपापविशुध्यर्थं मोक्षलेचतलःकथं॥ ॥सु

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

मुनिबोलताजाला। कोणत्याकर्मेकरूनि मायबापनीचयोनिचा
गंई। जाहालीयापापाचाशुद्धीकारणेंकरावें॥ ॥ऋषिरूवा
च॥ लवमोलापुराविप्रस्वगृहेलुरजश्वला॥ सद्यस्नानेंचपा
कंच ऋषिश्रापं पुनर्गता:॥ तेनकर्मविपाकेनश्चुनियोनि
मुपागता॥ ॥ऋषिबोलताजालाहेब्राह्मणातुझीमाता
स्वगृहीरजश्वलाजाहालि॥ जाहालिसद्यः स्नानकरूनिस्व
यंपाककरितिजालि॥ हेऋषिसमर्थश्रापदेउनगेले॥ त्याक
र्माचेयोगेकरूनितुझीमाताश्वानिजाहाली॥ ॥पिलासंप

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

कदोषेण बलिवर्द्धो बभूव ह॥ ततो मुक्तिकामार्थं चकारिष्ये ऋषिपं
चमी॥ ॥पितासंपर्कदोषेण करून वृषभ होता जाला॥ याचे
निमित्य ऋषिपंचमी कर॥ ॥भार्या सहश्च विप्रेंद्र ऋषिन्पूज
यन्नतः॥ मोक्षंत पितरौ पापान् मुच्यते नात्र संशयः॥ ॥हे
ब्राह्मणा स्त्रियासि सह वर्त्तमान प्रयत्न करून ऋषिपुजा कर॥
पापापासुन मातापिता मुक्त होतील यद्र्थीं संशय नाहि॥
सुमतिरुवाच॥ नभस्य शुक्ले पक्षे तु यद्भवेद्यादपंचमी॥ ॥हे
मुने ह्या व्रताचे पुण्य काय फल तें काय विधान तें काय हे मज
प्रति बोल॥ ऋषि सांगता जाला॥ भाद्रपद मास जो याचे शु

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

ऋपक्षिचेज्ञेपंचमी होलि॥ ॥नद्यादिषुतथास्नानंशुचिस्तद्गतमानसा॥विधायनित्यकर्मादिस्मृत्वोद्धारावतीनृऋषीन्॥स्थापयेद्बुधिवद्भक्त्यापंचामृतरसैःशुभैः॥चंदनागरकर्पूरैर्धुपदीपंसुगंधिभिः॥ ॥नद्यादिकाचाठांईस्नानकरून शुद्धहोउनचेकाग्रमनकरूननित्यकर्मजेयालेकरावी॥ऋषीस्मरणकरूनऋषीप्रालभक्तिकरूनस्थापनजेलेउत्तमपंचामृतेकरूनचंदनेकरूनऋषिप्रालिअलंकारेकरूनकर्पूरेकरून॥दीपंकरूनसुगंधधुपजेयेकरून॥ ॥पुजयेद्वि

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

१ समास्थापयेच्छुभ्रवस्त्रेणोपविते निवेदयेत्
धैः पुष्पैर्नैवेद्यैश्च पूजयेत् ॥४॥ ॥ नानाप्रकारचें पुष्पें करून
नैवेद्य हि करून ॥ जे पुजन करावें ॥ शुभ्र वस्त्र जे याले स्थापुन
यज्ञोपवीत जें निवेदन करावें ॥ ॥ कश्यपोत्रिर्भरद्वाजविश्वा
मित्रोथगोतमः ॥ जमदग्निर्वसिष्ठस्य सप्तैते ऋषयः स्मृताः ॥
मयासंपादितं भक्त्या गृहि वर्चसस्सप्तकैः ॥ ब्राह्मणां पुजये
सम्यक् वस्त्रालंकारभुषणैः ॥ ॥ दद्याद्गौ सप्तवत्सेभ्यो गोच
पयस्विनीः ॥ सविधाय सपत्निकं आचार्याय निवेदयेत् ॥
सप्त ब्राह्मणा कारणे सप्तगौ दाने द्यावीं सपत्निकाचार्य जो

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

याग्नीपयस्विनिद्याद्वि॥ ॥भुषणेर्रचैर वाचदद्याद्गुरुं
च भुषणे॥कृत्वापूर्वेक्रघीन्सप्त सुवर्णरजतातथा॥ ॥भुष
णाहिसह वर्त्तमानआचार्यपूजनकरून सवस्त्रभुषणयुक्त
जेस्के वर्णाचे अथवा रजताचे द्यावे॥ ॥माषांश्चपलपर्यं
तं तद्प्रमाणस्वशक्तितः॥ तांम्रपात्रमयं कुंभेशुभ्रवस्त्रासम
न्वितं॥ ॥माशाचें अथवा गुंजप्रमाण अथवा स्वशक्ति
युक्त ऋषिकरून ताम्रकुंभवस्त्रयुक्त त्याच्याठाईं॥ ॥स
प्तऋषयेतिमंत्रेण सहस्त्रोमेतिमंत्रतः॥ ब्राह्मणान्पुजयेद्गु

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust Funding IKS-MoE-Grant-2

त्या सभार्याच यथाविधि॥ ॥सप्तऋषये तिमंत्रेण करू
न॥अथवा सहस्त्रलोमे करून स्त्रियुक्त ब्राह्मणज्योयाने भक्ति
युक्त पूजन करावें॥ ॥उपचारै षोडशाभिः पूजयाच प्रय
ततः॥आवाहनं आसनं च पाद्यमर्घ्यं च मंतथा॥ ॥षोड
शोउपचार जे ये हि करून प्रयत्ने करून पूजन करावें॥ ॥
स्नान वस्त्रोपवितं च गंधपुष्पं च धुपकं॥ दिप नैवेद्य तांबु
लं प्रदक्षणचा विधि ॥ ॥ विधानं तु प्रकुर्वित स्त्री दोषात्रा
शाय चामना॥ अनुज्ञा प्राप्य पुत्राणां पलिभ्राता यथाविधि॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2

१५ याप्रकारचें विधान जेयाला करिलाहे तेयाचे सर्व दोषनिवारण होत स्त्रियानिपुत्राचि अथवाभ्रितारोचि अथवाबंधुचिआज्ञाघेउन व्रत प्रारंभ करावा॥ ॥भोक्तव्यं मिदमाख्यानं शाकाहारं प्रकल्पयेत्॥ वर्द्धितं बलिवर्धनं नभोक्तव्यं समाहितौ॥ ॥हें कथानकजें ऐकावें शाकाहार करावा॥ वृषभ जोयेणकरूनवृद्धि लेंपावलतें भक्षावें॥ ॥अनयासेन चाद्गुलेन ढ्राव्यंव्रतकरणात्॥ महिषिदधिभोक्तव्यंनभोक्तव्यंगवाहिकं॥ ॥व्रतकारणा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust Funding IKS-MoE-Grant-2

स्नवपयेनेकरून॥ जेझालेतेभक्षावें॥ महिषीचेदधी
भक्षावेंगाईचेदधिनभक्षावें॥ ॥स्वस्थलव्यंब्रह्मचर्ये
ण॥ हरिध्यायन्नृषिंनृसदा॥ अनेनविधिनासम्यक्व्र
तानामुत्तमंव्रतं॥ ब्रह्मचर्यकरूनराहावेंसदाहृदया
चाठाईऋषिध्यानकरावें॥ याविधानेकरूनसर्वव्रताम
ध्येंउत्तमहेंव्रत॥ ॥यत्रराजायलेपुण्यंसर्वतेष्वचय
फलं॥ सर्वव्रतेषुयत्पुण्यंशुभेब्ध्वावसतेमहि॥ ॥याव्रता
चाठाईजेपुण्यतेसर्वत्रकामाचाठाईफलसर्वव्रताचा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE Grant 2

ठां यिजेपुण्यतेयाव्रतिप्राप्त॥ ॥सर्वदानेषुयोधर्मस्तदस्य
व्रतकारणात्॥ यवंकृत्वातुविप्रेभ्यो स्वगृहंगच्छतांतथा॥
सर्वदानाचाठाईजेपुण्यतेंयाव्रताचाठायींयवंयाप्रकारेण
करूनजातोब्राह्मणगृहाप्रतियेउन॥ ॥गृहेव्रतंमाचरि
तभार्यायासहितंतवा॥ कृत्वासर्वंयथोक्तंचमातापित्रो
फलंददौ॥ ॥गृहाचाठाईस्त्रिसहवर्तमानसर्वव्रतजेंक
रूनमायबापाप्रतिफलदेताजाला॥ ॥व्रतपुण्यप्रभावे
नभ्रातयोनिंचस्त्यसा॥बलिवर्धयोनियस्याका व्रतस्या

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

प्रभावतः॥ ॥याव्रताचापुण्यप्रभावेंकरूनभ्वानयोनिटाकि
तिलालि॥व्रतप्रभावेंकरूनसुमित्रजालावृषभयोनिटाकुन॥
दिव्यांबरधरोभूत्वा दिव्यमाल्यांबरावृता॥जगामब्रह्मभुव
नंविमानेनाकर्मवर्चसो॥ ॥दिव्यवस्त्रंधरिलादिव्यपुष्पें
धरिलायाव्रताचाप्रभावेंकरूनं॥ब्रह्मभुवनाप्रतिविमानात्॥
बैसोनजालाजाला॥ ॥स्तूयमानैःसुरगणैव्रतस्यास्य
प्रभावतः॥यःशृणोतिकथांपुण्यांनिःपापज्जायतेध्रुवं॥
देवसमुदायजेयानिस्तविजेतायाव्रतप्रभावेंकरूनकथा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

श्रवणजेयातकरून ध्रूवइत्तिनिश्चयकरूननिःपापहो
१७ ईतू॥ ॥यःपठेद्रतराजस्त माहात्म्यंसम्यगाचितः॥
लभंतिधनधान्यानिपुत्रपौत्रसुखानिच॥ ॥हाजोमहि
माजोयात्तेपठणकरीताहेल त्यांकारणेधनधान्यपुत्रपौ
त्रसुखप्राप्तहोताहेतू॥ ॥इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेकृष्ण
युधिष्ठिरसंवादे॥ऋषिपंचमीकथासंपूर्णमस्तु॥श्रीक
ष्णार्पणमस्तु॥शके१७२०कालयुक्तनामसंवत्सरेवैशाख
शुक्ल२गुरुवारसमाप्तः [redacted] ॥६५
सखा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi